

33-AKUSTYKA

Fale akustyczne to fale podłużne.

Dźwięki fale o częstotliwości ok. 16 Hz - 20 kHz

- Poniżej 16 Hz – infradźwięki
- Powyżej 20 kHz – ultradźwięki

Dolna granica słyszalności dla 1000 Hz – $I_0 = 10^{-12} \text{ W/m}^2$ – poziom natężenia 0 dB

Natężenie dźwięku

$$I = \frac{P}{S}$$

jednostka [W/m²]

Poziom natężenia - wzór dla $f = 1000 \text{ Hz}$; jednostka [dB]

$$L = 10 \log \frac{I}{I_0}$$

I [W/m ²]	10 ⁻¹²	10 ⁻¹¹	10 ⁻¹⁰	10 ⁻⁹	10 ⁻⁸	10 ⁻⁷	10 ⁻⁶	10 ⁻⁵	10 ⁻⁴	10 ⁻³	10 ⁻²	10 ⁻¹	10 ⁰
P [dB]	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120

Dla innych dźwięków – głośność

Głośność urządzenia wynosi n fonów, jeżeli dźwięk jest słyszalny tak samo głośno jak dźwięk o częstotliwości 1000 Hz i poziomie natężenia n decybeli

Zjawisko Dopplera

Polecam animacje:

<http://www.lon-capa.org/~mmp/applist/doppler/d.htm>

<http://webphysics.davidson.edu/Applets/Applets.html>

<http://www.zamkor.pl/programy%20fizyka%20liceum/doppler/doppler.htm>

$$f = f_{\text{źródła}} \frac{v \pm u_{\text{obserwatora}}}{v \mp u_{\text{źródła}}}$$

gdy obserwator się zbliża „+”

gdy obserwator się oddala „-”

gdy źródło dźwięku się zbliża „-”

gdy źródło dźwięku się oddala „+”

ZADANIA

W zadaniach poniższych prędkość dźwięku w powietrzu przyjąć $v = 336 \text{ m/s}$.

Zadanie 1

Wrzucono do przepaści o głębokości 1 km wrzucono kamień . Po jakim czasie usłyszano dźwięk?

Odpowiedź: Po około 17,1 s

Zadanie 2

Wrzucono do przepaści kamień i usłyszano plusk po 5-ciu sekundach od chwili wyrzucenia. Jak głęboka była ta przepaść?

Odpowiedź: 109,1 m

Zadanie 3

Jaka powinna być długość pudła rezonansowego dla kamertonu wydającego dźwięk o częstotliwości $f = 435 \text{ Hz}$?

Odpowiedź: około 19 cm

Zadanie 4

Do rury wypełnionej wodą zbliżono kamerton. Wzmocnienie dźwięku słyszano po raz pierwszy, gdy wysokość słupa powietrza w rurze wynosiła $h_1 = 25 \text{ cm}$. Jaka jest częstotliwość wydawanego dźwięku? Przy jakiej kolejnej wysokości słupa powietrza znów usłyszemy wzmocnienie dźwięku?

Odpowiedź: $f = 336 \text{ Hz}$; $h_2 = 75 \text{ cm}$

Zadanie 5

Prędkość dźwięku w strunie gitary wynosi około 3000 m/s. Jak i o ile herców zmieni się częstotliwość podstawowego dźwięku wydawanego przez strunę gitary, jeśli początkowa długość $l_0 = 50 \text{ cm}$, palec przesunięto o 5 cm

a. zwiększając jej długość

b. zmniejszając jej długość

Odpowiedź: a. zmniejszy się o ok. 273 Hz. B. zwiększy się o ok. 333 Hz

Zadanie 6

Do obserwatora zbliża się samochód z prędkością 108 km/h i wydaje dźwięk o częstotliwości $f = 600$ Hz. Oblicz skok częstotliwości jaki wystąpi w momencie minięcia obserwatora.

Odpowiedź: $\Delta f = -108$ Hz

Zadanie 7

Dwa samochody jadą po tej samej prostej drodze z prędkościami $v_1 = 20$ m/s i $v_2 = 15$ m/s. Pierwszy z nich zaczyna trąbić, a jego klakson wydaje dźwięk o częstotliwości $f = 600$ Hz. Jaką częstotliwość dźwięku usłyszy pasażer drugiego samochodu, jeżeli pojazdy:

a. zbliżają się do siebie?

b. oddalają się od siebie?

Odpowiedź: a: 666 Hz; $f = f_{\text{źr}} \frac{v+v_2}{v-v_1}$

b: 541 Hz; $f = f_{\text{źr}} \frac{v-v_2}{v+v_1}$

Zadanie 8

Do obserwatora zbliża się źródło dźwięku z przyspieszeniem $a = 2$ m/s². Prędkość początkowa $v_0 = 0$. Jak długo źródło to może się zbliżać, aby zaszło zjawisko Dopplera?

Odpowiedź: $t < 168$ s

Zadanie 9

Poziom natężenia dźwięku o częstotliwości 1000 Hz wzrósł z 80 do 110 dB. Jak zmieniło się natężenie dźwięku?

Odpowiedź: Wzrosło 1000 razy.

Zadanie 10

Odczytaj z wykresu czułości ucha na stronie 4 i odpowiedz na pytania:

- Jaka jest w przybliżeniu częstotliwość dźwięku, na które ucho ludzkie jest najbardziej czułe?
- Jaki jest w przybliżeniu poziom natężenia dźwięku o głośności 60 fonów dla dźwięków o częstotliwości: 100 Hz, 1000 Hz, 3000 Hz, 10000 Hz?

Odpowiedzi:

a. 3000 Hz

b. 80 dB ; 60 dB ; 55 dB ; 75 dB

Zadanie 11

Zjawisko Dopplera – strona 6 zadanie 3

<http://www.voltwo.webd.pl/matura/fizyka/2007-rozrzerzony.pdf>

